

EN LYSERE FREMTID FOR UNGE EFTER KRISECENTER

EVALUERING AF MENTORBASERET EFTERVÆRNSINDSATS FOR
UNGE I TIDEN EFTER KRISECENTER

INDHOLD

1. OM PROJEKTET	5
2. EVALUERING OG DATAGRUNDLAG	10
3. REKRUTTERING OG OPKVALIFICERING	12
4. FORLØBENES FORM OG INDHOLD	17
5. OM MENTORER OG MENTEES	22
6. RESULTATER OG UDBYTTE	27
7. VÆRDISKABELSE FOR MENTEES	31
8. PROGRESSION	38
9. VIRKEMIDLER	41
10. MENTORERNES PERSPEKTIVER	44
11. KRISECENTRENES PERSPEKTIVER	48
12. OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	51

RESUMÉ

Rapporten evaluerer projektet "En lysere fremtid for unge efter krisecenter", som BRYD TAVSHEDEN har gennemført med støtte fra Ole Kirk's Fond (2022-2025). Formålet har været at udvikle og afprøve en efterværnsindsats for unge i alderen 13-17 år, der har haft ophold på et krisecenter med deres mor.

Unge, der vokser op med vold i hjemmet og har været på krisecenter, står ofte med komplekse problemer som psykisk mistrivsel, utryghed og skoleudfordringer. Projektets kerneindsats er en mentorordning, hvor unge matches med en ung mentor, som støtter dem i overgangen fra krisecenteret og op til et år efter fraflytningen. Evalueringen bygger på både kvalitative og kvantitative data, herunder interviews med unge, mentorer, krisecentre og projektleder.

Evalueringen viser, at projektet har haft succes med at skabe meningsfulde relationer og støtte unge i en kritisk overgangsfase. Af de 11 unge, der blev rekrutteret, gennemførte 10 et forløb med en mentor. Alle mentees har været glade for deres match og oplever, at relationen til mentoren har været en stabil og fortrolig støtte. De unge fremhæver, at mentorskabet har hjulpet dem med at opbygge selvværd, øge deres sociale kompetencer og skabe håb for fremtiden. Derudover peger de på, at de gennem mentorforløbet har fået værktøjer til at møde verden på ny og føler, at de er kommet tættere på det liv, de ønsker sig.

Indsatsen skaber værdi ved at kombinere personlig støtte, praktisk hjælp og brobygning til relevante tilbud og fællesskaber. De unge oplever mentorforløbene som et frirum, hvor de kan tale om svære emner, samtidig med at de får konkrete redskaber til at håndtere dagligdagens udfordringer. Centrale virkemidler i indsatsen er en "ung-til-ynge"-tilgang, at mentorerne er voldsinformede, neutraliteten i relationen og at indsatsen fremmer oplevelsen af kontinuitet i en kritisk overgangsfase.

Evalueringen viser, at der er et stort behov for efterværnstilbud til unge efter krisecenterophold, og at indsatsen har gjort en positiv forskel for de involverede unge. Projektet udfylder et tomrum, da krisecentrene mangler tilbud at henvise til. Dog påpeges det også, at rekrutteringen af mentees har været udfordrende, blandt andet på grund af en mindre målgruppe end forventet, og at en lønnet mentorindsats er dyr at drive, hvorfor muligheder for at fremme bæredygtighed i indsatsen bør undersøges nærmere.

INTRODUKTION

Hvert år kommer over 2000 børn med deres mor på krisecenter. Alle disse børn har haft vold inde på livet, og 93% af dem har enten overværet vold eller selv været udsat for vold (LOKK 2020)¹. Andelen af kvinder og børn på krisecenter har været stigende over en årrække, og ifølge de nyeste tal fra Danmarks Statistik havde 3030 kvinder ophold på et krisecenter i 2023. Heraf havde 1686 af kvinderne et ophold med i alt 2574 børn og unge. Det er det højeste antal børn på krisecenter nogensinde.

Når et barn vokser op med vold, vokser det op i et miljø præget af usikkerhed, frygt og følelsesmæssigt kaos. Manglen på et trygt miljø kan hæmme barnets evne til at udvikle sig sundt og stabilt og kan have alvorlige konsekvenser for barnets trivsel, læring, udvikling og helbred. Blandt andet viser nyere forskning, at angst, depression, PTSD, søvnmangel og tilknytningsvanskeligheder er blandt de psykologiske reaktioner, man ser hos netop de børn og unge. Samtidig peges der på sammenhænge mellem vold i hjemmet og større risiko for udøvelse eller udsathed for vold i voksenlivet².

De fleste krisecentre har tilbud til børn mens de er på centeret, og alle børn, der opholder sig på et krisecenter med deres mor, har ret til samtaler med en psykolog. Dog betragtes børn lovgivningsmæssigt som medfølgere til deres mor, hvilket betyder, at den nuværende takstmodel for krisecentre ikke inkluderer midler til at løfte det børnefaglige arbejde.

De fleste krisecentre vurderer desuden, at børn og unge har behov for efterværn efter endt ophold, men de efterværnsindsatser, der på nuværende tidspunkt findes for børn og unge på krisecentrene, er få og meget forskellige. De er ofte ikke målrettet børn og unge, men indgår i stedet i efterværnsindsatsen for mor. Det ønsker BRYD TAVSHEDEN at lave om på.

I projektet 'En lysere fremtid for unge efter krisecenter' har BRYD TAVSHEDEN igennem en toårig periode arbejdet for at udvikle og afprøve et koncept for efterværn til unge i alderen 13-17 år. I denne rapport præsenteres resultaterne af projektets eksterne evaluering.

¹Årsstatistik 2019 – Kvinder og børn på krisecenter 2019 (LOKK 2020)

² Når børn er vidner til vold (Danner 2024)

OM PROJEKTET

KORT OM INDSATSEN

BAGGRUND

Til trods for de skadelige konsekvenser af at vokse op i et hjem med vold, findes der i dag ikke et systematisk tilbud om efterværn til børn og unge på krisecenter. Det er problematisk, da udfordringerne ikke stopper, når børn og unge fraflytter et krisecenter, derimod står de ofte i nye problemer med blandt andet fortsat vold, utryghed, mistro og skoleproblemer.

FORMÅL

Projektet har til formål at skabe en målrettet og systematisk efterværnsindsats for unge, der har været på krisecenter med deres mor. Det overordnede mål er at sikre, at børn og unge hjælpes videre til et liv uden vold og psykisk mistro.

MÅLGRUPPE

Målgruppen for projektet er unge i alderen 13-17 år.

PROJEKTETS KERNEINDSATS

Projektets kerneindsats er en efterværnsindsats i form af en mentorordning. Unge, der har opholdt sig på et krisecenter, matches med en ung mentor, som støtter dem i overgangen fra krisecenteret og op til et år efter fraflytningen.

OM BRYD TAVSHEDEN

BRYD TAVSHEDEN er en NGO, der siden 2002 har arbejdet for et Danmark uden børne- og kærestevold. Organisationens mission er at motivere og give børn og unge i alderen 13-24 år modet til at bryde tavsheden om vold.

PROJEKTPERIODE OG FINANSIERING

Projektet er gennemført i perioden 2022 - 2025 med støtte fra Ole Kirk's Fond.

INDLEDENDE BEHOVSUNDERSØGELSE

EN EKSPLOLATIV TILGANG

Det var ikke på forhånd besluttet, at efterværnsordningen skulle være en mentorordning. Derfor var et centralt fokus i projektets indledende fase at indsamle viden, der kunne sikre, at det udviklede efterværn imødekom de unges behov, og at de unge selv var inddraget i formuleringen af disse.

OM UNDERSØGELSEN

Behovsundersøgelsen, der danner grundlag for efterværnsindsatsen, havde til formål at skabe indblik i de unges livsomstændigheder under og efter et krisecenterophold samt at identificere behovet for og indholdet i en ny efterværnsindsats.

Undersøgelsen bygger på i alt 33 interviews med unge, der enten er eller har været på krisecenter med deres mor, børnefaglige medarbejdere fra krisecentre landet over samt eksperter på området. Derudover blev der gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt krisecenterledere for at opnå et bredere perspektiv. Her deltog i alt 41 ledere.

STORT BEHOV FOR EFTERVÆRN

I behovsundersøgelsen bekræfter krisecentre og eksperter behovet for en efterværnsindsats. Undersøgelsen viser bl.a., at de unge både under og efter opholdet på et krisecenter kæmper med problematikker, som det kan være vanskeligt at tale med familiemedlemmer og jævnaldrende om.

DE UNGES ØNSKER TIL EFTERVÆRN

Behovsundersøgelsen viser, at de unge efterspørger alternative eller supplerende former for støtte ud over det, de kan opnå via 'systemet' og terapeutisk behandling. Særligt en mentorlignende ordning er i høj kurs.

Mange af de unge har haft talrige professionelle involveret i deres liv og føler sig trætte af de mange velmenende 'damer', som fx sagsbehandlere og psykologer. De efterlyser i stedet en stabil, tilgængelig og fleksibel støtte, der bygger på en autentisk relation. Det skal være en person, de har tillid til, som kan lytte og støtte dem i svære tider, men som de også kan grine, slappe af og bare være sammen med.

VÆRDIFULD VIDEN TIL UDVIKLINGEN AF EFTERVÆRN

Udover behovsundersøgelsen har projektet, som en del af forberedelsen til udviklingen af mentorordningen afholdt en række kaffe- og telefonmøder med relevante aktører inden for efterværn. Disse møder har givet værdifuld indsigt i både erfaringer og udfordringer på området, samt hvad der er afgørende for et velfungerende efterværn til målgruppen. De mange perspektiver har været med til at forme mentorordningen, så den imødekommer målgruppens behov bedst muligt.

Møder er bl.a. blevet holdt med:

- Krisecentre og voldsforebyggende organisationer
- Børne- og ungeorganisationer
- Indsatser med efterværn og mentorstøtte
- Offentlige myndigheder og interesseorganisationer

Mange af disse organisationer støtter projektet og har delt oplysninger om efterværnet i deres netværk.

HVAD ER EFTERVÆRN?

Efterværn er en opfølgende indsats og forstås som den 'bedst mulige støtte og vejledning i overgangen fra og tiden efter et krisecenterophold'. Samtidig fungerer det forebyggende ved at nedbringe risikoen for, at volden gentager sig¹.

HVAD ER EN MENTORS ROLLE?

En mentorordning er en psykosocial støtte, ikke en behandlingsindsats. Mentoren fungerer som en sparringspartner, der tilbyder vejledning, støtte og opmuntring, og hjælper den unge med at udvikle sig i en retning, der afspejler den unges egne ønsker og behov.

¹ Efterværn for voldsudsatte (Lev Uden Vold 2018)

INDATSENS ORGANISERING

PROJEKTLEDELSE OG FAGLIG LEDELSE

Projektlederen har haft ansvaret for metode- og konceptudvikling samt udarbejdelse af materialer til at understøtte indsatsens gennemførelse og forankring, som fx indsatsbeskrivelse, mentorhåndbøger, børnebeskyttelsespolitikker, mm.

Derudover har projektlederen stået for etablering af netværk og samarbejder med krisecentre og herunder rekruttering af mentees. I projektlederrollen har også ligget opkvalificering af mentorer, løbende sparring med mentorgruppen og opfølgning på forløb. Endelig har projektlederen også været direkte involveret i enkelte forløb, eksempelvis ved at støtte og vejlede forældre, så mentorerne har kunnet fokusere deres indsats på de unge.

Som sparringspartner til projektlederen har BRYD TAVSHEDENS faglige leder været tilknyttet indsatsen. Den faglige leder derudover varetager individuel- og gruppesupervision for mentorerne.

ADVISORY BOARD

For at kvalificere projektet mest muligt har der været nedsat et Advisory Board bestående af kompetente voldsaktører. Boardet har fulgt projektet løbende gennem møder, hvor de er kommet med input til pilotprojektets udvikling.

MENTORER

Indsatsen har haft tilknyttet fire lønnede mentorer, ansat 15 timer om ugen. Ud over at varetage det direkte mentorarbejde har de også bidraget til udvikling og rekruttering i forskelligt omfang.

EVALUERING OG DATAGRUNDLAG

EVALUERING OG DATAGRUNDLAG

OM EVALUERINGEN

Evalueringen har fulgt indsatsen fra start til slut og haft en formativ karakter, hvor viden løbende er blevet tilbagespillet til projektet. Den bygger et mixed methods design, der kombinerer både kvalitative og kvantitative metoder.

For at kunne undersøge de unges progression har mentees udfyldt **spørgeskemaer** ved opstart og afslutning af deres forløb.

Projektlederen har kvartalsvis udfyldt en **projektlederlogbog** med fokus på centrale temaer fra forandringsteorien. Derudover har mentorerne udfyldt en **aktivitetslog** efter hvert ungemøde for at reflektere over deres samtaler.

Unge, mentorer, projektleder og krisecentre er blevet **interviewet** for at skabe viden om både processen og de unges udbytte af forløbene.

Endelig har evaluator deltaget og **observeret** ved opkvalificeringen af mentorer samt ved møder i Advisory Boardet. Derudover er **projektets egne materialer**, som fx mødereferater, statusnotater og udviklede redskaber til indsatsen, blevet inddraget i evalueringen.

KVALITATIVE DATA

- 11 interviews med unge, mentorer, projektleder og krisecentre
- Observationer ved møder og opkvalificering af mentorer
- 132 aktivitetslogs fra mentorer
- Projektlederlogbøger

KVANTITATIVE DATA

- Spørgeskemaer ved baseline og opfølgning

REKRUTTERING OG OPKVALIFICERING

REKRUTTERING OG OPKVALIFICERING AF MENTORER

EN LØNNET MENTORROLLE

Da mentorindsatsen retter sig mod en særlig sårbar målgruppe af unge, blev det fra start besluttet, at mentorrollen skulle være lønnet. Dette forventedes at bidrage til en mere stabil og kvalificeret indsats ved at gøre det lettere for mentorerne at dedikere tid til opgaven, reducere frafald og sikre kontinuitet i relationerne. Derudover muliggør en lønnet mentorordning en mere professionel tilgang, hvor der fx kan stilles krav til mentorernes deltagelse i opkvalificering og metodeudvikling.

ORDINÆR ANSÆTTELSESPROCES

Rekrutteringen af mentorer foregik som en ordinær ansættelsesproces og forløb uden større udfordringer. Et jobopslag på Jobindex resulterede i omkring 75 ansøgninger fra unge voksne, hvoraf 10 kandidater blev udvalgt til samtaler på baggrund af deres kvalifikationer. Efter en første samtalerunde gik fem videre til en anden runde, hvor de gennemgik yderligere interviews og en caseopgave. På denne baggrund blev tre mentorer ansat.

SCREENING FOR ROBUSTHED

Som en del af rekrutteringsprocessen blev der lagt vægt på at screene mentorernes robusthed for at sikre, at de var i stand til at varetage opgaven på en stabil og hensigtsmæssig måde. Dette omfattede både en vurdering af deres personlige erfaringer, mentale overskud og evne til at håndtere de udfordringer, der kan opstå i mødet med den sårbare målgruppe.

OPKVALIFICERING AF MENTORER

Mentorernes uddannelse har været grundig for at de var bedst muligt kvalificerede til rollen. Oprindeligt var der planlagt to uddannelsesdage, men dette blev udvidet med yderligere to dage. Formålet var at sikre, at mentorerne kunne arbejde voldsinformeret, havde indsigt i det metodiske grundlag, kendte til relevant lovgivning og henvisningsmuligheder, og havde det nødvendige kendskab til børnerettigheder, safeguarding, mm.

UNDERSTØTTENDE MATERIALER

For at understøtte mentorernes arbejde er der i projektet udviklet en safeguarding politik og en mentorguide, der beskriver indsatsen og de metodiske tilgange samt rummer forskellige værktøjer, som mentorerne kan bruge i arbejdet med de unge. Eksempler på værktøjer er et følelsesbarometer og et mentorhjul, som mentorer og mentees kan bruge til at strukturere og styrke mentorforløbet.

En læring fra projektets midtvejsstatus var, at den store mængde af viden i den indledende fase føltes overvældende for mentorerne, da de endnu ikke kunne relatere den til det praktiske arbejde. Derfor har det været værdifuldt med et vedvarende vedvarende fokus på opkvalificering og videndeling, hvor mentorerne løbende er blevet opdateret med relevant viden fra projektets besøg og oplæg på krisecentre.

TEAMMØDER OG STATUSMØDER

Teammøder og statusmøder har fungeret som fora for videndeling og sparring. Mens mentorernes behov for sparring med projektlederen har været større end forventet, har det været en udfordring for dem at prioritere teammøder, hvor de kunne videndele med hinanden. Det skyldes, at mentorerne er unge studerende med et aktivt liv, og at de i forvejen har måttet udvise stor fleksibilitet i deres forløb med de unge. En læring er her, at det skal være tydeligt, hvad der forventes af mentorerne og at det skal være nemt at skelne mellem kan-opgaver og skal-opgaver.

SUPERVISION

Supervision fra BRYD TAVSHEDENS faglige leder har været tilgængelig for mentorerne både som gruppesupervision og individuel supervision efter behov. Strukturen, for hvornår mentorerne er blevet indkaldt til supervision, har været løs, og her ville en mere fast ramme være at foretrække, da mentorerne efterspørger supervision og løbende står over for situationer, de har brug for at drøfte for at trives i deres rolle.

REKRUTTERING AF MENTEES OG SAMARBEJDE MED KRISECENTRE

UDFORDRENDE REKRUTTERING AF MENTEES

Trods en positiv modtagelse af indsatsen hos krisecentre i hele landet har rekrutteringen af mentees været udfordrende. Projektets mål om at støtte 20 unge via mentorskab i løbet af indsatsens første år blev derfor ikke opfyldt. I stedet blev der opnået kontakt til 11 mentees, hvoraf 10 gennemførte et forløb med en mentor.

Den primære årsag til, at målet ikke blev indfriet, var den korte implementeringsperiode. Ét år har vist sig at være for lidt tid til både at rekruttere og afprøve indsatsen, da det tager tid at skabe kendskab og tryghed om tilbuddet.

En årsag er også, at målgruppen var mindre end forventet. Af de mere end 2000 børn, som hvert år opholder sig på krisecenter med deres mor, er langt de fleste i førskolealderen, mens kun omkring 10% er mellem 13 og 17 år¹. Da indsatsen desuden var geografisk afgrænset til Sjælland, blev målgruppen yderligere indsnævret.

Endelig peger krisecentrene på, at de i forvejen oplever et stort pres fra mange aktører, der

ønsker samarbejde om støtte til mødre og børn. Da målgruppen er særligt sårbar, er krisecentrene meget opmærksomme på at beskytte dem, og er derfor forsigtige med, hvilke indsatser de henviser til.

OMFATTENDE REKRUTTERINGSARBEJDE

Projektet har krævet en omfattende rekrutteringsindsats, som både fandt sted i opstartsfasen og fortsatte gennem det første halve implementeringsår. Rekrutteringen blev først stoppet, da det blev vurderet, at de resterende forløb ville blive for korte i forhold til den tidsramme, projektet satte for afslutningen af forløbene.

”Alle krisecentre, eksterne aktører og fagpersoner er ekstremt positive overfor projektet, og vi har endnu ikke mødet en eneste person, der ikke har rost initiativet i høje toner. Alle mener, at der er udtalt behov for en efterværnsindsats for børn og unge og de støtter gerne op så vidt, som det er muligt”
(projektleder)

Rekrutteringsindsatsen har primært fokuseret på kontakten til krisecentre, da de har den direkte

¹Årsstatistik 2019 – Kvinder og børn på krisecenter 2019 (LOKK 2020)

forbindelse til målgruppen. I alt er 37 krisecentre blevet kontaktet, og blandt dem, der havde unge i målgruppen, var der generel interesse og opbakning til indsatsen. Derudover tog 12 krisecentre imod et oplæg, hvor projektlederen og en eller flere mentorer besøgte centeret, præsenterede indsatsen og besvarede spørgsmål.

Udover kontakten til krisecentre er der rettet henvendelse til en lang række andre relevante aktører for at skabe kendskab til tilbuddet. Det gælder bl.a.:

- Organisationer der rådgiver og støtter børn og unge (fx Ventilen, Headspace, GirlTalk)
- Offentlige institutioner og myndigheder (fx Familieretshuset, kommuner og familieafdelinger)
- Uddannelsesinstitutioner og elevorganisationer (fx Ungdomsringen, skoler, gymnasier)

Nogle af ovenstående aktører har påtaget sig at videreformidle om indsatsen ud i eget netværk via fx nyhedsbreve og sociale medier.

KOMMUNIKATION OM INDSATSEN

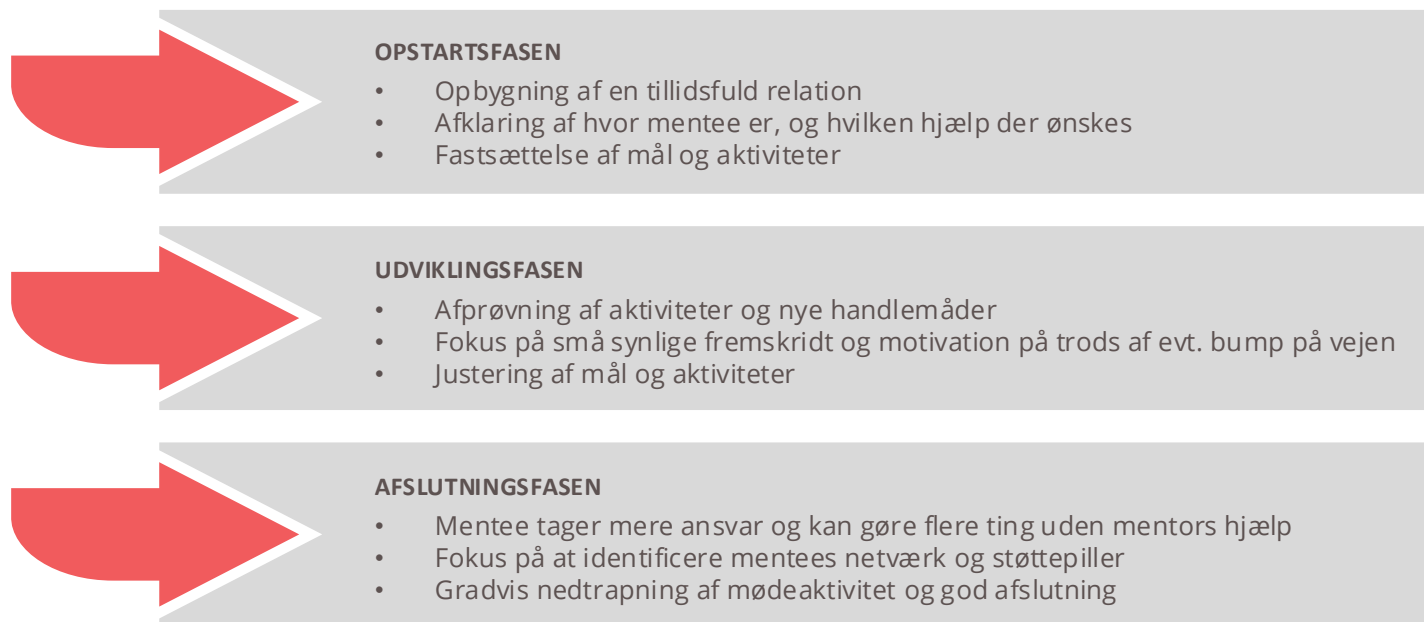
Som en del af rekrutteringen af unge mentees er der gennemført en bred kommunikationsindsats på tværs af flere kanaler:

- Pressemeddelelse til sjællandske lokalaviser og regionale dagblade
- Kvartalsvist nyhedsbrev til udvalgte aktører på voldsområdet
- Målrettet annoncering til unge (13-17 år) på Tik Tok, Instagram
- Løbende opdateringer på LinkedIn og Facebook
- Oplysning om tilbuddet til målgruppen via BRYD TAVSHEDENS egne platforme og øvrige indsatser
- Plakater på biblioteker og andre offentlige steder

FORLØBENES FORM OG INDHOLD

FORLØBENES FORM OG INDHOLD

Forløbenes form og indhold varierer afhængigt af den unges behov og ønsker. Fælles for alle forløb er dog, at der i opstartsfasen er et særligt fokus på at opbygge en tillidsfuld relation og afklare den unges ønsker til forløbet. Dette kan tage tid, da det kan være udfordrende for de unge at mærke sig selv og sætte ord på, hvad de har behov for.

I udviklingsfasen mødes mentor og mentee regelmæssigt og arbejder i små skridt hen imod

de mål, den unge ønsker at opnå. Der sker løbende en afstemning af, hvad den unge har brug for, samt justeringer, hvis nye behov eller ønsker opstår undervejs.

I afslutningsfasen nedtrappes møderne gradvist, mens der arbejdes hen imod en god og tryk afslutning. Målet er, at de unge føler sig bedre rustet til at navigere i deres liv og er bevidste om, hvordan de kan søge støtte fremover, hvis behovet opstår.

OM MØDERNE MELLEM MENTOR OG MENTEE

FORMEN PÅ MØDERNE

De fleste møder mellem mentorer og mentees har været fysiske og afholdt nær den unges bopæl, men kontakt har også foregået via telefon eller sms. Som en del af projektet blev der desuden eksperimenteret med fællesarrangementer for mentees.

NEUTRAL GRUND

Møderne har fundet sted på neutrale steder uden for den unges hjem, hvilket skabte en tryk ramme og gjorde det lettere for de unge at adskille mentorforløbet fra privatlivet. Det gav også de unge mulighed for at bevæge sig i nye sociale sammenhænge og blive fortrolig med forskellige tilbud og mødesteder.

DET FÆLLES TREDJE

For at skabe en tryk og naturlig relation har møderne været centreret om et fælles tredje, hvilket vil sige aktiviteter eller fokuspunkter, der gjorde samtalerne mindre konfronterende og mere flydende. Dette har samtidig givet

mulighed for at arbejde med de unges personlige mål på en tryk og indirekte måde.

MØDERNES KARAKTER

Møderne har typisk bestået af sociale og afslappede aktiviteter som gåture, cafébesøg, brætspil samt kreative og fysiske aktiviteter. Fælles for dem har været, at de har skabt rum for nærvær og fortrolighed, og samtalerne har ofte kredset om dagligdagen, relationer og følelser, men også om udfordringer og konflikter i hjemmet eller bekymringer for fremtiden.

I nogle forløb har mentoren desuden fungeret som en praktisk støtte ved at deltage i møder med kommunen, familieretshuset og andre myndigheder som bisidder, samt ved at hjælpe den unge med at forstå og navigere i kommunale handleplaner og tiltag. Der har også været fokus på at understøtte kontakten til organisationer for at styrke den unges retssikkerhed, ligesom mentorerne har hjulpet de unge med at håndtere stress og udvikle strategier til at styrke trivsel.

DEN GODE AFSLUTNING PÅ FORLØBET

FOKUS PÅ BROBYGNING

I projektets afsluttende fase har der været fokus på en nænsom og tryk overgang, så ingen unge efterlades uden støtte. Der har derfor været et særligt fokus på brobygning, hvor mentorerne har arbejdet målrettet på at skabe forbindelser til relevante fællesskaber og aktiviteter inden forløbets afslutning.

For unge, der endnu ikke har været klar til at engagere sig, men har udvist interesse for fremtidige muligheder, er der blevet udarbejdet en overskuelig og personlig 'guide til fremtiden'. Denne guide indeholder en oversigt over relevante tilbud med praktiske oplysninger som adresse, kontaklinformation og eventuelle omkostninger. Hvor det har været muligt, har mentorerne besøgt stederne sammen med den unge for at gøre overgangen mere tryk og håndgribelig.

En vigtig del af indsatsen har været at bygge bro til samtaleforløb i BRYD TAVSHEDEN, hvor de unge kunne få yderligere støtte til at bearbejde deres oplevelser og håndtere tanker og følelser. Indtil videre har to mentees benyttet sig af dette tilbud.

Endelig har fællesarrangementerne for mentees også været et element i brobygningen. Disse arrangementer har haft til formål at mindske isolation og styrke fællesskabet blandt unge, der har boet på krisecenter, så de ikke stod alene efter forløbets afslutning.

BEVIDNING I FORM AF BØRNEBREVE

Med inspiration fra lignende indsatser har BRYD TAVSHEDEN udviklet en skabelon til børnebrev, som mentorerne enten har givet eller læst højt for deres mentees ved afslutningen af forløbet.

Børnebrevene er personlige, positive og omsorgsfulde, hvor mentorerne deler deres oplevelse af tiden sammen og anerkender den unges udvikling. De fremhæver den unges styrker og giver forslag til, hvad den unge kan gøre, hvis de får brug for støtte eller aktiviteter fremadrettet.

"Det var vores sidste officielle møde, og det føltes mærkeligt hele vejen rundt. Hun havde lavet gaver til mig, som hun havde med. Det var meget sødt. Jeg læste også mit børnebrev op for hende. Det blev hun tydeligt også berørt af"
(Note fra mentor i aktivitetslog)

METODISKE TILGANGE I INDSATSEN

Indsatsen bygger på en **ung-til-yngre tilgang**, hvor mentorerne er unge voksne, hvis alder og erfaring gør dem særligt relaterbare for de unge mentees. Derudover er indsatsen funderet i forskellige metodiske tilgange, som er relevante for mentorerne at have viden om og indblik i i møderne med de unge. Mentorerne introduceres til de metodiske tilgange gennem deres opkvalificering.

NORMALISERING OG SPEJLING

Normalisering og spejling hjælper de unge til at føle sig mindre alene i deres oplevelser. Gennem spejling i mentoren kan de unge genkende egne følelser og udfordringer i en tryk relation. Normalisering kan bidrage til at mindske de unges følelser af skam og øge deres tro på, at forandringer er mulige.

EMPOWERMENT OG RESSOURCER

Empowerment og fokus på egne ressourcer er centrale elementer i indsatsen, da de styrker de unges tro på egne evner og muligheder. Gennem mentorstøtten gøres de unge bevidste om deres styrker og får redskaber til at håndtere udfordringer på egen hånd.

NARRATIV METODE

Den narrative metode hjælper de unge med at skabe mening i deres oplevelser ved at sætte ord på deres historier. Gennem samtaler med mentoren får de unge mulighed for at udforske og omforme deres fortælling, så den ikke kun defineres af sårbare eller svære oplevelser.

TRAUMEORIENTERET TILGANG

En traumeorienteret tilgang sikrer, at de unges oplevelser forstås i lyset af deres tidligere oplevelser med svigt og belastning. Mentorerne møder de unge med sensitivitet, anerkendelse og forudsigelighed, hvilket er med til at skabe tryk og stabilitet i relationen.

OM MENTORER OG MENTEES

HVEM ER DE UNGE MENTEES?

De 10 unge mentees fordeler sig på seks piger og fire drenge, og har en gennemsnits alder på 15,2 år. De er alle tilknyttet en grundskole eller en ungdomsuddannelse, men for nogle gælder det, at de har det så svært, at deres skolegang har været præget af stort fravær.

Samtlige unge er rekrutteret til indsatsen via krisecentre. De fleste har haft ophold på krisecenteret i mere end et halvt år. Alle har haft ophold på krisecenteret sammen med deres mor, og det har været deres far eller stedfar, som var den voldsudøvende part.

For de fleste mentees gælder det, at de ikke længere har kontakt til voldsudøveren, men for enkelte gælder det, at moderen har valgt at flytte tilbage til denne efter opholdet på krisecenteret.

De fleste unge føler sig i sikkerhed efter deres ophold på krisecenteret, men nogle oplever fortsat utryghed, da voldsudøveren stadig søger kontakt. Derfor er der også trygheds- og sikkerhedsmæssige hensyn ved møderne mellem mentorer og mentees.

Alle unge har i forskelligt omfang haft mulighed for at tale med andre om den vold, de har oplevet i familien. De angiver at have talt med familie, venner og personale på krisecenteret, og fire unge har desuden haft samtaler med en psykolog.

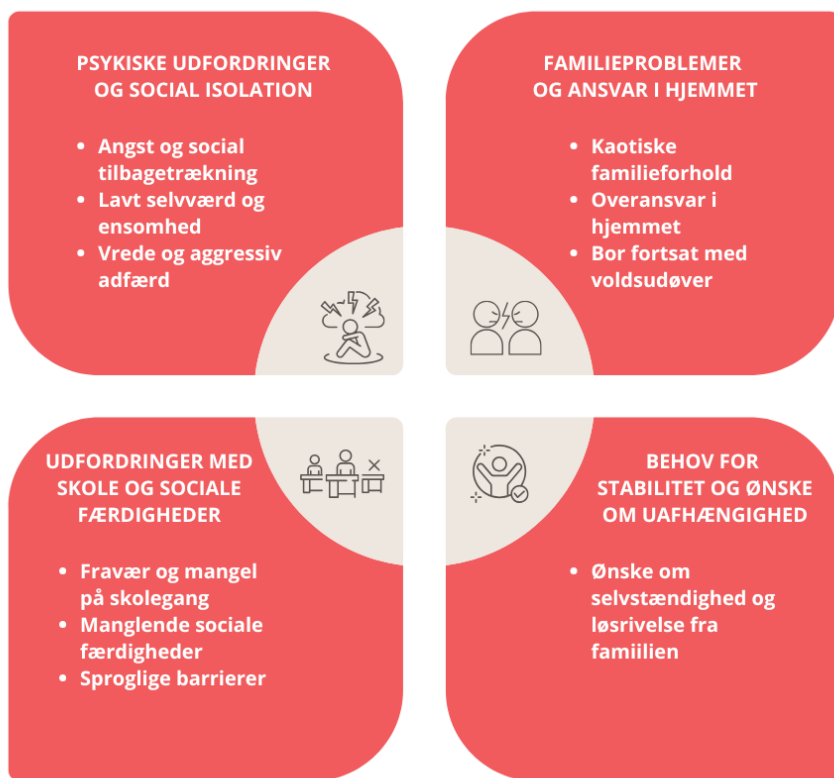
Når de unge har valgt at takke ja til et mentorforløb, er det ikke primært praktisk støtte, de efterspørger. Deres største ønske er hjælp til at nærme sig et normalt ungdomsliv og få inspiration til, hvordan de kan opnå det liv, de drømmer om. Mange håber også, at mentorforløbet vil give dem en fortrolig person at tale med om svære tanker og følelser og en støtte som kan hjælpe dem til at få det bedre med sig selv.

Se figur over de unges forventninger til indsatsen på næste side.

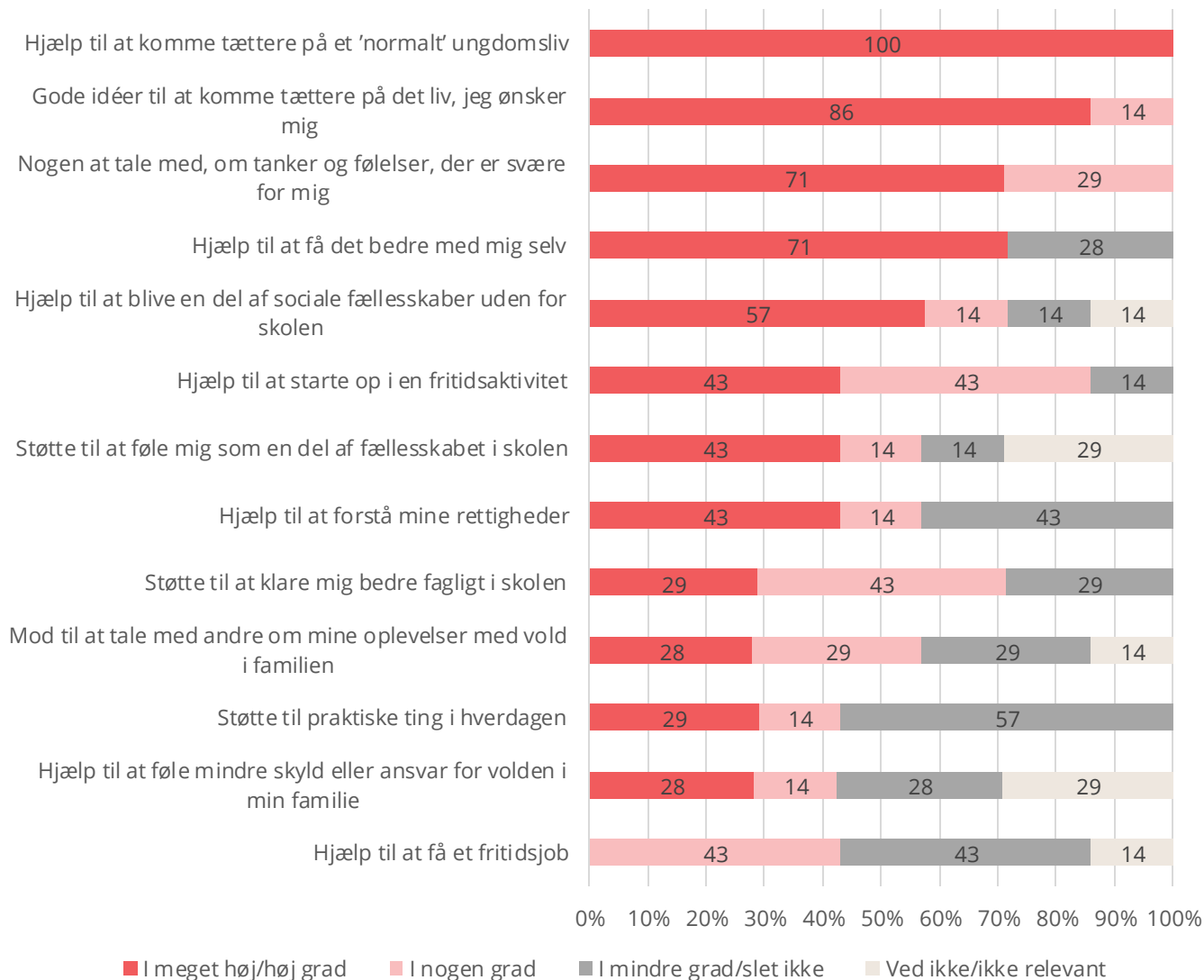
UDFORDRINGER BLANDT DE UNGE

Flere af de unge mentees i BRYD TAVSHEDENs efterværnsforløb står over for langt mere komplekse udfordringer, end projektet først havde forudset. Mange kæmper med psykiske problemer som angst og lavt selvværd, mens andre bærer et stort ansvar i familien eller fortsat bor sammen med voldsudøveren. Derudover har nogle været uden skolegang i flere år, hvilket påvirker deres sociale færdigheder. Nedenstående model visualiserer de udfordringer, som er særligt fremtrædende blandt de unge.

MENTEES FORVENTNINGER TIL FORLØBET

Hvad håber du på at få ud af forløbet med en mentor fra BRYD TAVSHEDEN? Pct. (n = 7)*

* Ved læsning af grafen er det vigtigt at holde sig for øje, at der er tale om et lille antal respondenter

HVEM ER MENTORERNE?

I alt fire mentorer har været tilknyttet indsatsen. Heraf måtte en enkelt mentor stoppe før tid grundet manglende mulighed for at dedikere den nødvendige tid til mentorrollen på en måde, der var tilstrækkelig for mentees.

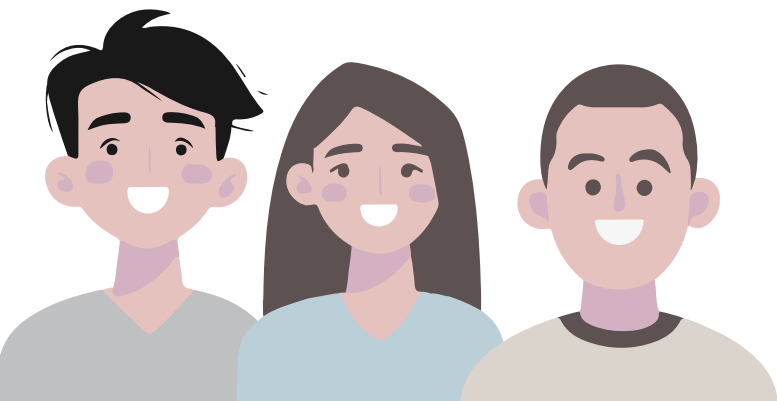
Mentorerne er enten under uddannelse eller nyuddannede, og nogle har opnået relevante kvalifikationer gennem studier som pædagogik og socialrådgivning. Derudover har to mentorer erfaring med målgruppen fra deres arbejde i BRYD TAVSHEDENS øvrige indsatser, mens en mentor har arbejdet på et krisecenter. På denne måde bringer mentorerne forskellige erfaringer og kompetencer ind i det relationsbårne arbejde med de unge.

En stærk motivation for mentorerne er ønsket om at gøre en forskel for de unge, som har haft ophold på et krisecenter.

”Min motivation har været, at jeg gerne ville gøre en forskel for unge, som har boet på krisecenter. Jeg ved, det er rigtig hårdt, og her har vi unge, som har boet der i et år eller mere. De mangler rigtig mange redskaber til at navigere i samfundet efterfølgende” (mentor)

Udover motivationen ved det relationsbårne arbejde og ønsket om at skabe en positiv forandring for de unge mentees efter opholdet på krisecenteret, har nogle mentorer også været drevet af muligheden for at bidrage til indsatsens udvikling. Da der har været tale om et pilotprojekt med en stor udviklingsdimension, har det i høj grad været muligt for mentorerne at engagere sig aktivt i denne proces.

”Jeg har lavet meget sådan relationsbåret arbejde før. Og nu kombinationen med at skulle lave både dét, men også at være med på et pilotprojekt og ligesom have lov til at kunne være med lidt inde i sådan maskineriet og udvikle og sådan noget. Det synes jeg virkede helt perfekt” (mentor)

RESULTATER OG UDBYTTE

RESULTATER

I det følgende præsenteres projektets resultater. Selvom antallet af forløb er begrænset, og ikke alle mentees har deltaget i den opfølgende evaluering, vurderes datagrundlaget som validt og repræsentativt. Dette skyldes en høj grad af overensstemmelse i vurderingerne af de unges udbytte på tværs af datatyper og aktører.

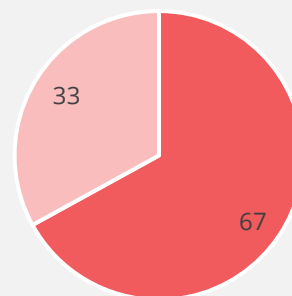
DELTAGELSE OG FRAFALD

I projektet blev der etableret kontakt med 11 mentees, hvilket førte til 10 forløb af varierende varighed. Årsagen til at den ene mentee måtte udgå var alvorlige familieomstændigheder, der gjorde det umuligt at finde overskuddet til at fortsætte i forløbet. Dette frafald lå således uden for projektets rammer.

SUCCEFULDE MATCH

Overordnet set har der været tale om succesfulde match mellem mentorer og mentees. Da en mentor måtte ophøre sin stilling, har det været nødvendigt med et mentorskift i enkelte forløb, men dette har tilsyneladende ikke spillet ind på de unges vurdering af matchet med deres mentor,

Oplevede du relationen til din mentor som et godt eller dårligt match? Pct. (n = 6)

■ Rigtig godt ■ Godt ■ Nogenlunde ■ Dårligt ■ Rigtig dårligt

ligesom det ikke lader til at have påvirket den overordnede oplevelse af matchet, at det i nogle forløb har taget længere tid at etablere en tillidsfuld relation end i andre.

"Jeg føler, at det er den ven, men sådan en mere moden ven, som man kan snakke med og som kan give gode råd, men som man også kan grine med" (mentee)

I tråd med den positive vurdering af matchene, har de unge mentees oplevet, at deres mentor har haft en god forståelse for deres aktuelle udfordringer.

PASSENDE VARIGHED OG KONTAKT

De 10 forløb har været mellem tre måneder og et år afhængigt af, hvor tidligt det er lykkedes at rekruttere de unge.

Mentorer og mentees har mødtes fysisk mellem en og tre gange om måneden, ofte med en større intensitet i starten af forløbet. Dertil angiver alle mentees, at de har været i anden kontakt, som fx ved opkald eller tekstbeskeder, mellem de fysiske møder. For de fleste mentees har omfanget af fysiske møder og anden kontakt været passende, mens en enkelt mentee gerne havde set, at kontakten var hyppigere.

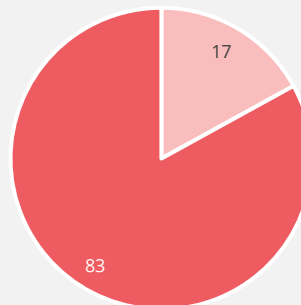
GOD LØBENDE AFSTEMNING

Mentorer og mentees har alle afsat tid til at drøfte, hvad den unge ønskede at opnå gennem forløbet. I ét tilfælde fandt forventningsafstemningen primært sted ved opstarten, mens den i de øvrige forløb er sket løbende. Den kontinuerlige afstemning synes vigtig, da de unges situationer ændrer sig over tid, hvilket spiller ind på deres behov.

STORT UDBYTT

De fleste mentees vurderer, at den støtte, de har modtaget fra deres mentor, har passeret godt til deres behov, mens én mentee mener, at dette kun delvist var tilfældet. Denne mentee havde kun en mentor i tre måneder, hvilket sammen med de øvrige data tyder på, at opbygning af relationen kræver tid, og at en tryk relation er afgørende, før mentor og mentee for alvor kan komme til at arbejde med den unges behov.

Hvordan vurderer du alt i alt dit samlede udbytte af forløbet med en mentor fra BRYD TAVSHEDEN? Pct. (n = 6)

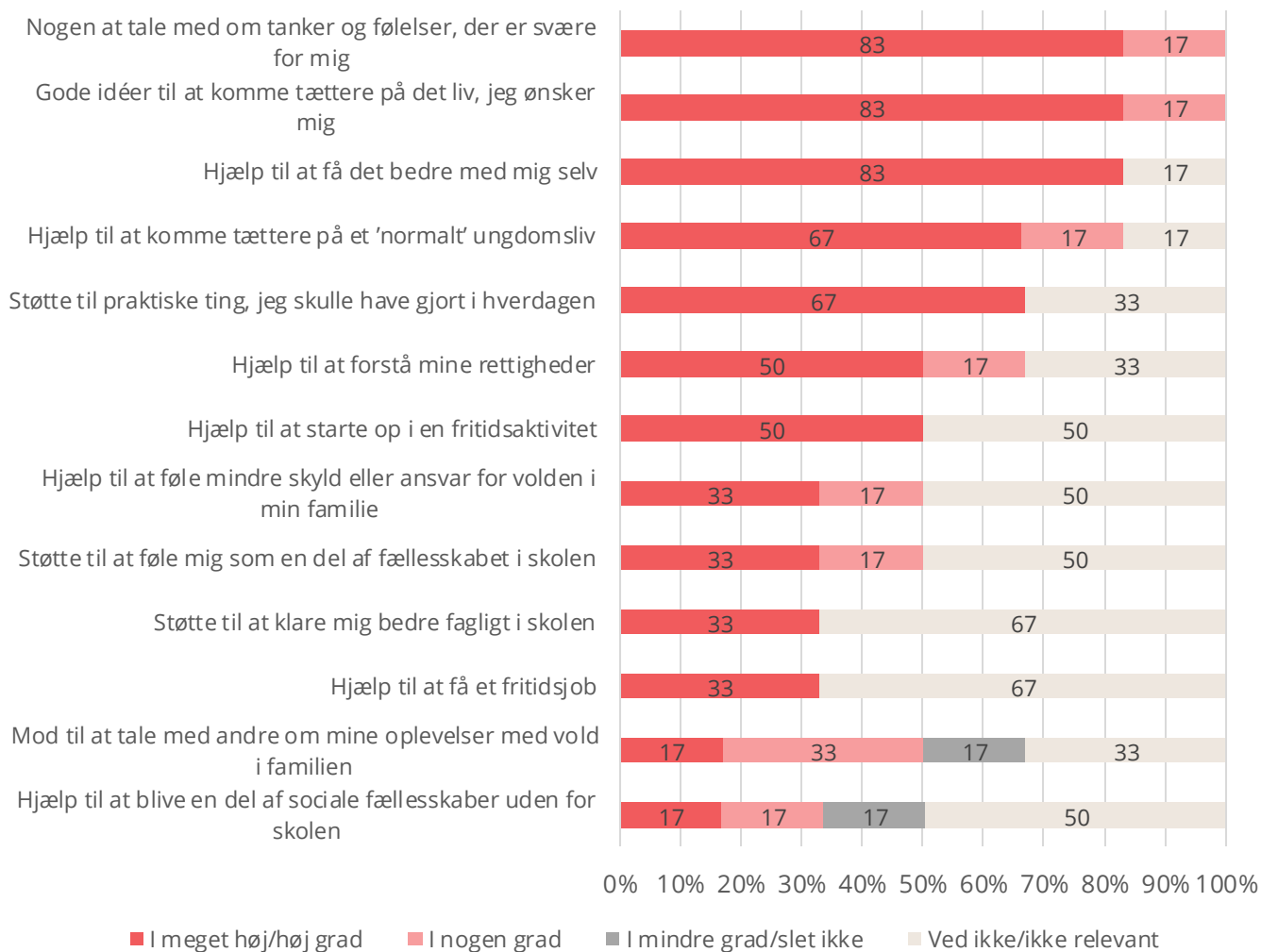

Meget stort udbytte Stort udbytte Middel udbytte Lavt udbytte Slet intet udbytte

UDBYTTE AF STØTTEN FOR MENTEES

Har du fået noget af følgende ud af forløbet med din mentor fra BRYD TAVSHEDEN?

Pct. (n=6)*

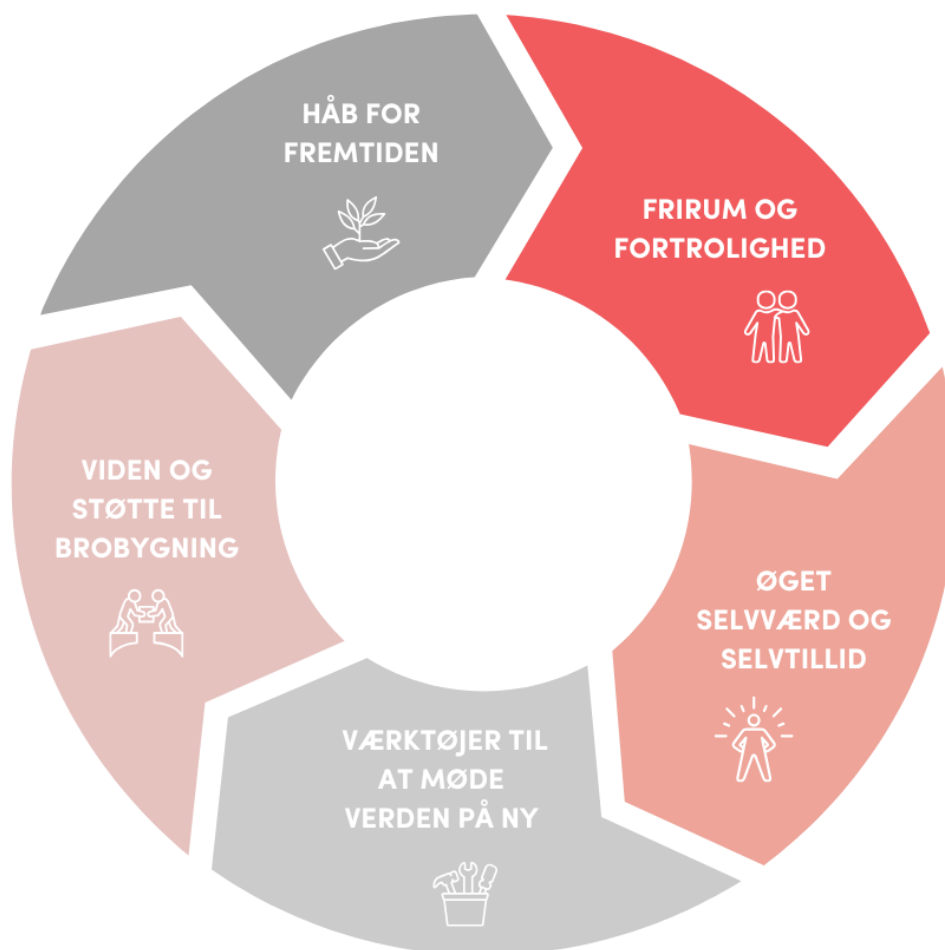

* Ved læsning af grafen er det vigtigt at holde sig for øje, at der er tale om et lille antal respondenter

VÆRDISKABELSE FOR MENTEES

VÆRDISKABELSE AF MENTORINDSATSEN

Evalueringen viser, at mentorordningen i efterværnsindsatsen skaber stor værdi for de unge ved at tilbyde et fortroligt frirum, øge deres selvværd og selvtillid samt give dem gode oplevelser og værktøjer til at møde verden på ny. Derudover får de viden, støtte og brobygning til hjælp og behandling. Ordningen bidrager også til øget optimisme og fornyet håb for fremtiden.

VÆRDISKABELSE: FRIRUM OG FORTROLIGHED

Fælles for de unge mentees er, at de oplever det som vanskeligt at tale med andre om deres oplevelser med at bo på krisecenter. Det skyldes dels, at vold er et tabu, dels frygten for at overvælde andre og omgivelsernes bekymring for at gøre dem kede af det ved at spørge ind. Derudover kan de undlade at dele deres erfaringer, fordi de vurderer, at andre ikke vil kunne forstå dem.

”Det er sådan noget, som mine venner jo ikke kender. Mine venner har jo ikke boet på krisecenter, så de forstår det måske ikke helt på samme måde” (mentee)

En mentee beskriver sin mentor som en ‘moden ven’, og alle mentees har i nogen til høj grad oplevet deres mentor som en fortrolig, de har kunnet tale med om svære følelser. De har fundet tryghed i, at deres mentor var voldsinformeret og tydeligt udtrykte, at de kunne rumme at høre om det svære. Denne fortrolighed og tryghed i relationen har også gjort det muligt for mentees at dele tanker og følelser om andre presserende emner, som fx samværsproblematikker, kønsidentitet og deres plads i fællesskabet.

”Altså på det tidspunkt var jeg meget alene, og det var rigtig rart, at jeg havde en, jeg kunne snakke med om nogle ting, som jeg måske ikke ville snakke med min mor om, eller min far. Altså, det har ikke været super nemt at sige det til folk. Det er ikke noget, jeg går og reklamerer med” (mentee)

For mentees har det været vigtigere at have nogen at tale med end at få deres problemer løst eller de svære følelser fjernet. De værdsætter, at mentorskabet ikke kun har handlet om tunge samtaler, men har rummet en god balance med plads til grin og sjove oplevelser.

”Det er mere sådan en ven, man har, som man også kan grine med, og hvor alting ikke bliver for seriøst. En man faktisk kan have en samtale med, uden at det bliver alt for meget, hvis man kan sige det sådan” (mentee)

Flere mentees beskriver desuden tiden med deres mentor som et frirum, hvor de har oplevet at kunne være sig selv og følt, at der var nogen, der oprigtigt interesserede sig for dem og det, de er optaget af.

VÆRDISKABELSE: ØGET SELVVÆRD OG SELVTILLID

Mentorerne i efterværnsindsatsen har spillet en rolle i at styrke selvværd og selvtillid hos de unge mentees. Næsten alle mentees oplever, at indsatsen har hjulpet dem til at få det bedre med sig selv. Det skyldes bl.a., at mentorerne har fokuseret på deres styrker og succeser og støttet dem i at tage kontrol over eget liv. Ved at anerkende deres ressourcer og opmuntre dem til at træffe egne beslutninger, har mentorerne bidraget til, at de unge har fået større tro på sig selv og deres egne evner.

Et eksempel på denne udvikling er, når mentorerne har støttet de unge i skolelivet, hvor de fx har hjulpet mentees med lektier, eksamensforberedelser og samtaler med lærere. Dette har styrket mentees faglige selvtillid og givet dem en oplevelse af at kunne håndtere udfordringer i skolen:

”Nu er det jo mit sidste år på gymnasiet, og jeg føler, at jeg er blevet mere åben. Jeg tror, at det er fordi, at min mentor, hun har hjulpet mig med, at være ret ligeglad, hvad folk tror. Og det har også gjort, at jeg har været lidt mere mig selv. Jeg har været mere faglig aktiv,

end året før. Og jeg har været mere snakkesalig, og jeg har budt ind og alle de her ting. Og jeg tror, at det har hjulpet en hel del at få den her hjælp” (mentee)

For nogle mentees har det været afgørende at få hjælp til at (gen)finde deres interesser og passioner, som fx at begynde at spille guitar. Dette har givet dem noget positivt at fokusere på og bidraget til en ny og mere positiv fortælling om dem selv.

”Det har været en stor hjælp, må jeg sige. Jeg synes, at min mentor også har hjulpet mig til at forstå, at andre ikke vil mig det dårligt, og hvad man har oplevet, er ikke lige præcis dét, der definerer en” (mentee)

Gennem støttende og anerkendende relationer har mentorerne hjulpet de unge med at finde sig selv igen og stå ved, hvem de er. Mentorerne har guidet dem i at sætte små personlige mål og arbejde hen imod dem, hvilket har givet mentees en følelse af øget kontrol over deres eget liv. Denne oplevelse af empowerment har styrket deres evne til at handle på egne vegne og har gjort det muligt for dem at skabe positive forandringer i deres liv.

VÆRDISKABELSE: VÆRKTØJER TIL AT MØDE VERDEN

Flere af de unge mentees fortæller, at opholdet på krisecenter har medført social isolation, da de ikke har kunnet invitere venner hjem og har manglet overskud til at deltage i aktiviteter udover det mest nødvendige. Her har efterværnsindsatsen haft betydning for, at de kunne genvinde modet til at møde verden igen.

”Jeg tror, at mentalt og psykisk har det også været hårdt for mig. Jeg havde jo ikke super meget overskud. Der var ligesom bare hele tiden andre ting, jeg gik og tænkte på”
(mentee)

Alle mentees vurderer, at deres mentor i nogen til høj grad har hjulpet dem med at komme tættere på det liv, de ønsker sig. Mentorerne har givet mentees konkrete værktøjer til at navigere i sociale situationer og forstå de uskrevne spilleregler, der ofte kan virke uoverskuelige.

”Jeg fik denne her mentor, som hjalp mig med at forstå sociale relationer en del bedre end hvad jeg har lært da jeg var yngre. Det var ret fint, for det fik mig også til at komme ud mere”
(mentee)

Ved at øve svære ting, som at tage offentlig transport, deltage i fritidsaktiviteter og være sociale i trygge rammer, har mentees gradvist følt sig rustet til at indgå i nye fællesskaber.

”Vi har været rigtig meget ude at prøve ting. Klatring og cirkus og dans for eksempel. Men vi har også været inde og se teater, for det går hun meget op i (...) Og hun er så begyndt til cirkus nu, så det er jo rigtig dejligt”
(mentor)

Gennem kreative og uformelle aktiviteter som cafébesøg, spil, gåture og klatring, har mentorerne skabt rum for, at mentees kunne udfolde sig som mennesker og genopdage glæden ved sociale oplevelser. Disse oplevelser har ikke kun været sjove og afslappende, men har også givet mentees mulighed for at øve sig i at være sociale uden at føle sig pressede. På denne måde har mentorerne hjulpet mentees med at finde balance mellem tryghed og udfordring, hvilket har styrket deres mod på at deltage aktivt i verden omkring dem.

”I stedet for hele tiden at skulle svare på en masse ting på krisecenteret, så var det sådan et pusterum, jeg havde for at faktisk udfolde mig som et menneske”
(mentee)

VÆRDISKABELSE: VIDEN OG STØTTE TIL BROBYGNING

For nogle mentees har mentorskabet primært handlet om at have en fortrolig relation i overgangen fra krisecenterophold til en mere normal hverdag. For andre har det imidlertid været anderledes, da de stadig har stået i vanskelige, usikre eller kaotiske situationer. I disse tilfælde har mentorerne måtte påtage sig en mere omfattende og støttende rolle ved fx at hjælpe mentees med at opnå forståelse for deres rettigheder og muligheder, fungere som bisiddere ved møder med myndigheder og støtte dem i at have svære samtaler med forældre og andre autoriteter om deres behov og grænser.

Omkring to tredjedele af de unge angiver, at deres mentor har støttet dem med praktiske ting i hverdagen, mens resten ikke har oplevet dette som relevant. Støtten har bl.a. bestået i at skabe dialog med kommunen for at sikre, at den unges situation blev taget alvorligt og nødvendige indsatser blev iværksat. Desuden har mentorerne bygget bro til alternative støttekilder, som fx dialog med Joannahuset, et krisecenter for børn og unge, Red Barnets bisiddere og undersøgt muligheder støttende tilbud blandt Røde Kors' frivillige indsatser.

Mentorerne har ikke blot fokuseret på brobygning til myndigheder og alternative støttekilder, men også på at opbygge støttende netværk omkring deres mentees. De har hjulpet de unge med at identificere ressourcer i deres omgivelser, såsom venner, familiemedlemmer og andre mentorer, der kan bidrage til deres trivsel og udvikling. Derudover er mentees blevet opfordret til at deltage i forskellige former for støttegrupper, hvor de kan møde jævnaldrende i lignende situationer og udveksle erfaringer og strategier.

”Når vi arbejder så meget for at bygge bro, så handler det jo også om, at vi gerne vil sikre os, at de har gode og støttende mennesker omkring sig, når forløbet slutter” (mentor)

Som led i netværksopbygningen er mentees også blevet inviteret til fællesarrangementer, hvor de har haft mulighed for at møde hinanden og skabe nye relationer. Endelig har mentorerne hjulpet de unge med at få adgang til relevante behandlingstilbud som læge, psykolog og psykiatri. Der er også blevet bygget bro til BRYD TAVSHEDENS egne tilbud til unge, der har oplevet vold i opvæksten,, hvilket to af de unge mentees har følt sig klar til og valgt at gøre brug af.

VÆRDISKABELSE: HÅB FOR FREMTIDEN

Næsten alle mentees oplever, at efterværnsindsatsen har hjulpet dem med at komme tættere på et mere 'normalt' ungdomsliv. De har især værdsat, at deres mentor har støttet dem i at sætte små overskuelige mål, som de kunne arbejde henimod i deres eget tempo, og at mentoren har guidet dem i, hvad de selv kunne gøre for at nærme sig det ungdomsliv, de ønsker sig.

"Det har været virkelig dejligt at have en mentor, som kunne forstå en og lytte til en, og kunne komme med forslag om, hvordan tingene kunne være, og hvordan man selv kunne ændre dem. I stedet for at bare sige: 'Okay, whatever'-agtigt" (mentee)

En mentee fortæller, at fordi hendes situation virkede 'lidt sort', var det særligt betydningsfuldt, at hendes mentor havde en konstruktiv og løsningsorienteret tilgang. Det hjalp hende med at se tingene fra nye perspektiver og få et mere positivt syn på situationen, hvilket gjorde udfordringerne lettere at bære.

"Min mentor kom med idéer og var meget positivt anlagt. Kom med sådan løsninger, hvis

der var et problem eller et eller andet. Det synes jeg var ret godt, for når man sidder med alle de der ting på ens skuldre, så bliver det jo også meget tungt. Og så fik det mig til at indse, at måske er det ikke så slemt, som det var" (mentee)

En mentor fortæller, at hans mentee havde et stort behov for at blive selvstændig og flytte hjemmefra. Ved at hjælpe mentee med at blive skrevet op til stueboliger og skaffe støttebreve, der kunne fremskynde processen, oplevede han, at mentee blev mere håbefuldt og fik større tro på fremtiden.

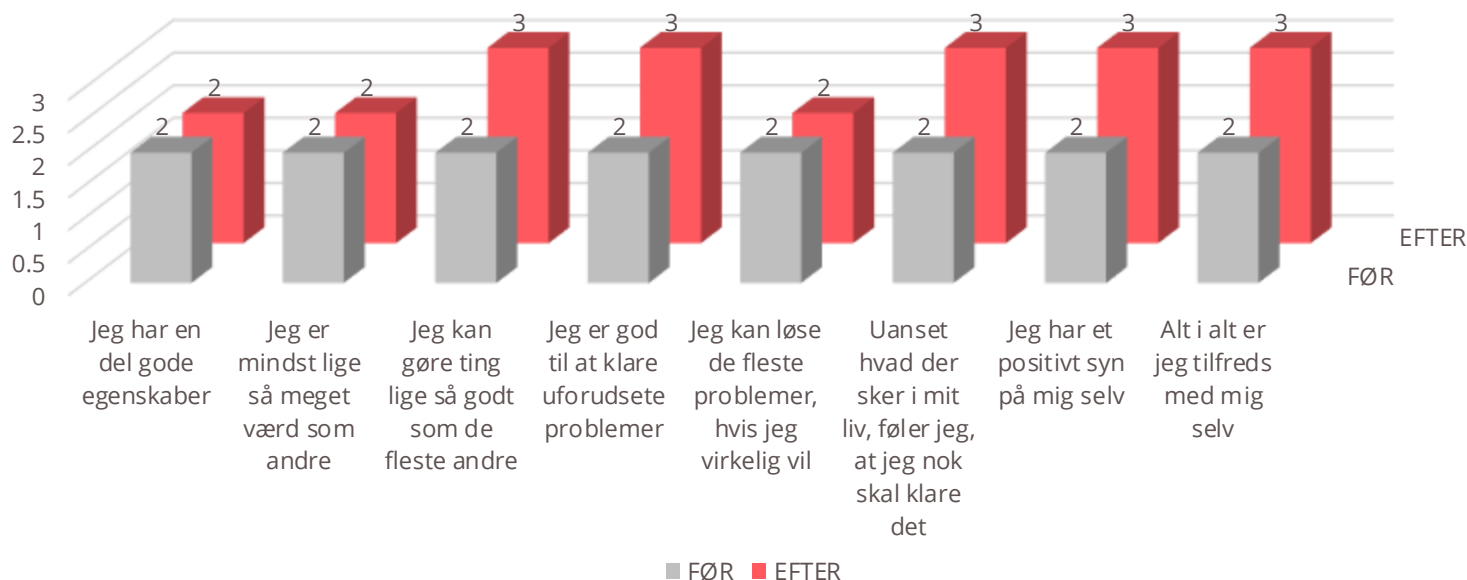
Endelig fortæller mentees, at forløbet har givet dem en værdifuld forståelse af, at deres fortid ikke behøver at definere deres fremtid. Gennem støttende samtaler med deres mentor har de fået øje på nye muligheder og ressourcer i deres liv. Samtidig har forløbet hjulpet dem med at udfordre deres opfattelse af verden som et farligt sted, hvilket har givet dem mod til at tage nye skridt imod det liv, de ønsker sig.

"...Verden er ikke så farligt et sted, som man tror. Det er noget vigtigt, som jeg synes, jeg har lært fra det her forløb" (mentee)

PROGRESSION

PROGRESSION – UDVIKLING I SELVOPFATTELSE

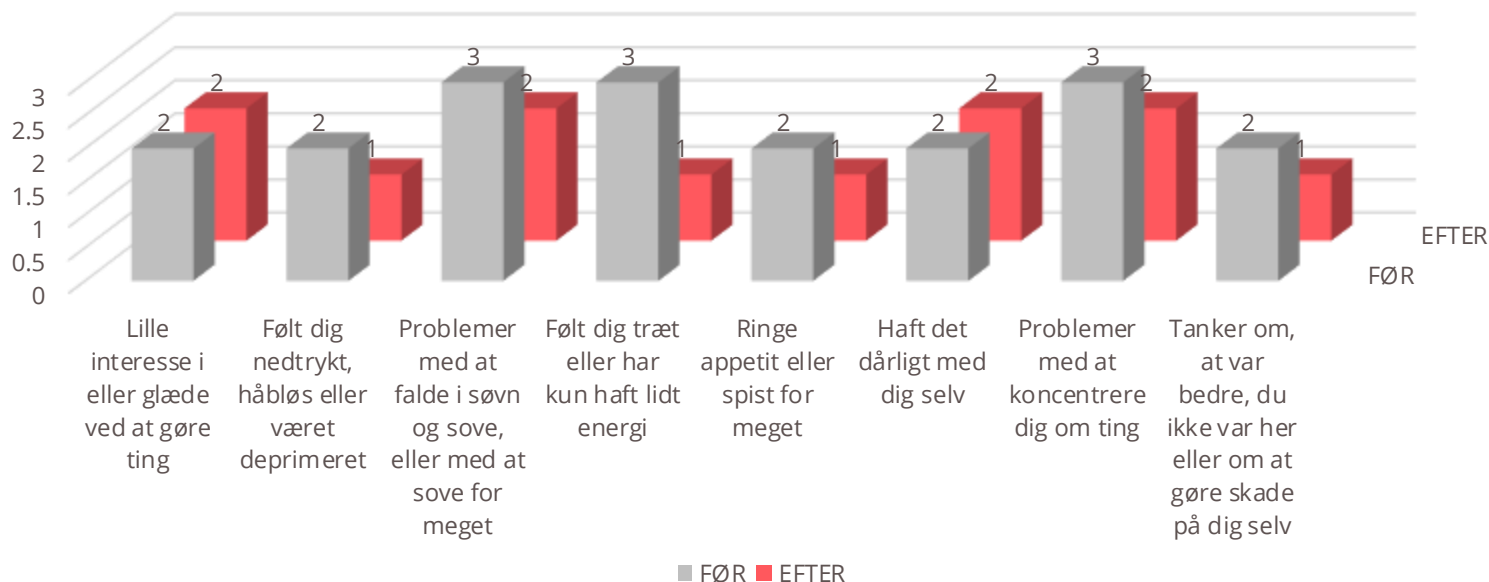
Udvikling i selvopfattelse. Gennemsnitlig score.
(n = 4)

Figuren viser udviklingen i selvopfattelse blandt de fire mentees, som har besvaret både baseline og opfølgningsskema. For disse mentees ses, at den gennemsnitlige score er uændret for udsagnene: 'Jeg har en del gode egenskaber', 'Jeg er mindst lige så meget værd som andre' og 'Jeg kan løse de fleste problemer, hvis jeg virkelig vil'. Derimod ses en positiv udvikling i scoren for udsagnene: 'Jeg kan gøre ting lige så godt som de fleste andre', 'Jeg er god til at klare uforudsete problemer', 'Uanset hvad der sker i mit liv, føler jeg, at jeg nok skal klare det', 'Jeg har et positivt syn på mig selv' og 'Alt i alt er jeg tilfreds med mig selv'. Disse udsagn omhandler selvværd, selvaccept og mestringstro og tyder på en generel styrkelse af mentees psykologiske trivsel, hvor de er blevet mere sikre på sig selv, bedre til at håndtere udfordringer og har opnået en mere positiv og accepterende holdning til sig selv. Det skal dog bemærkes, at her er tale om få mentees, og at den positive udvikling ikke nødvendigvis kan isoleres til efterværnsindsatsen.

PROGRESSION – UDVIKLING I MISTRIVSELSSYMTOMER

Udvikling i mistrivselssymptomer. Gennemsnitlig score.
(n = 4)

Denne figur viser udviklingen i mistrivselssymptomer blandt de fire mentees, som har besvaret både baseline og opfølgningsskema. For disse mentees ses, at den gennemsnitlige score er uændret for symptomerne: 'Lille interesse eller glæde ved at gøre ting' og 'Haft det dårligt med dig selv'. Derimod ses en positiv udvikling (hvilket vil sige en nedgang) for symptomerne: 'Følt dig nedtrykt, håbløs eller deprimeret', 'Problemer med at falde i søvn og sove eller med at sove for meget', 'Følt dig træt og kun haft lidt energi', 'Ring appetit eller spist for meget', 'Problemer med at koncentrere dig om ting' og 'Tanker om, at det var bedre, du ikke var her eller om at gøre skade på dig selv'. En positiv udvikling (altså nedgang) i disse symptomer indikerer bedring i mental sundhed og samlet set peger dette mod mindskede depressive symptomer og forbedret livskvalitet. Det skal dog også her bemærkes, at der er tale om få mentees, og at den positive udvikling ikke nødvendigvis kan isoleres til efterværnsindsatsen.

VIRKEMIDLER

CENTRALE VIRKEMIDLER I INDSATSEN

Evalueringen peger på fire centrale virkemidler, der skaber værdi i BRYD TAVSHEDENS efterværnsindsats: ung-til-yngre tilgangen, den neutrale og uformelle relation, kontinuitet i en kritisk overgangsfase samt mentorernes viden om vold og dens påvirkning af børn og unge, der har opholdt sig på krisecentre.

CENTRALE VIRKEMIDLER I INDSATSEN

UNG TIL YNGRE

For mentees har det betydning, at mentorerne er unge som dem selv. Det betyder, at de opfatter dem som mere relaterbare, og at de føler sig forstået på en anden måde. Det betyder også, at de oplever relationen som mere ligeværdig, ligesom de sætter pris på, at kommunikationen med mentorerne er fleksibel og foregår gennem uformelle kanaler.

"For mig var alder vigtigt. Jeg tænker, at en, der var 60, måske ikke var helt det perfekte fit med mig"

VOLDSINFORMEREDE MENTORER

Det er vigtigt, at mentorerne er voldsinformede, da det giver dem en dybere forståelse for de udfordringer, mentees står overfor, selvom volden ikke nødvendigvis er i fokus. For mentees betyder det, at de føler sig mødt med forståelse og respekt, hvilket skaber en støttende ramme, hvor de kan åbne op om svære emner uden frygt for at blive misforstået.

"Jeg tror også, at det hjælper at have noget kendskab til krisecenter og alt det, der følger med"

NEUTRAL OG UFORMEL RELATION

Både mentees og krisecentre finder det værdifuldt, at mentorerne ikke har kendskab til deres familie og ikke er en del af systemet. For de unge betyder det, at relationen er baseret på deres behov, uden nogen skjult agenda, og at de ikke behøver at frygte at såre nogens følelser. Dette skaber tryghed i relationen og giver de unge mulighed for at tale mere frit.

"Det føltes meget mindre formelt og uofficielt, så jeg følte, at jeg kunne tale meget mere frit"

KONTINUITET I OVERGANGEN

Etableringen af mentorskabet under mentees ophold på krisecenteret skaber kontinuitet i de unges liv, da opholdet nemt kan blive noget, som kun de kender til. Mentorerne fungerer på denne måde et vigtigt bindeled mellem fortid og fremtid, samtidig med at de bevidner og følger op på væsentlige aspekter i de unges liv i en periode, hvor de let kan blive overset.

"Det er vigtigt, at nogen har set, hvor de boede, for det bliver sådan en isoleret ting, der svæver rundt"

MENTORERNES PERSPEKTIVER

EN MOTIVERENDE OG MENINGSFULD OPGAVE

EN MENINGSFULD MENTOROPGAVE

Mentorerne oplever deres arbejde som meget meningsfuldt og motiverende, da de føler, at de har en positiv indflydelse på de unges liv. Især i de længere forløb mærker de muligheden for at gøre en forskel ved at bidrage til de unges udvikling og trivsel. De værdsætter de stærke relationer, der opbygges gennem arbejdet, og oplever samtidig en personlig læring og udvikling. Derudover giver mentorrollen dem en dybere indsigt i de systemer og vilkår, som mentees lever under, hvilket styrker deres engagement og motivation.

Mentorerne oplever varierende grader af feedback på deres indsats fra mentees. Nogle mentees giver udtryk for at være glade for forløbet, mens andre mentees kan være sværere at aflæse. I disse tilfælde vælger mentorerne at fokusere på de positive forandringer, de ser hos deres mentees, som en måde at finde mening og tilfredsstillelse i deres arbejde.

”Mentee går nu selv ture sammen med sin lillebror. Det har han ikke gjort i fem, seks år (...) Så jeg ser en kæmpe udvikling, og det er virkelig fedt” (mentor)

TID, TÅLMODIGHED OG BALANCE

Mentorerne beskriver generelt gode relationer med deres mentees, men nogle unge har det meget svært og tager længere tid om at åbne sig end andre. Opbygningen af relationer kræver tid og stor sensibilitet for at finde den rette balance, hvor mentee selv sætter dagsorden for, hvor meget der skal tales om fortiden, og hvilke behov og personlige mål, der skal støttes. Dette samtidig med at mentoren forsigtigt udfordrer mentee for at fremme udvikling.

”For mentees er det irriterende, at alle vil lave om på dem og prøve at få dem et sted hen. De vil bare gerne være glade og finde ro. Så for mig giver det god mening, hvis det ikke altid handler så meget om vold, men mere om at støtte nogen og til at få dem videre i livet” (mentor)

Mentorerne understreger, at indsatsen ikke bør opstille for mange mål for, hvad mentees skal opnå i forløbet. Det bør også i sig selv være et mål, at mentees får positive oplevelser og føler sig støttet i en svær periode af deres liv.

”Hvad er succes? For en teenager er det måske nogle gange en tur i et storcenter, der skal til, for at hun føler sig normal og glad” (mentor)

- MEN OGSÅ EN KRÆVENDE OPGAVE

MERE KRÆVENDE END FORVENTET

Mentorerne oplever, at de har modtaget relevant og grundig opkvalificering, som har forberedt dem godt på opgaven. Dog påpeger flere, at viden med fordel kunne være leveret mere gradvist fremfor i store mængder viden på de indledende uddannelsesdage. Samlet set har mentorerne fundet opkvalificeringen brugbar og har samtidig trukket på egne erfaringer i løsningen af mentoropgaven.

De individuelle behov hos mentees har varieret meget, hvilket har betydet, at mentorerne har stået overfor en bred vifte af støtteopgaver, hvor nogle har været væsentligt mere krævende end forventet. Hvor mentorerne havde regnet med primært at skulle lave hyggelige aktiviteter og være en fortrolig støtte, har nogle også måtte håndtere komplekse sociale og psykologiske problemstillinger hos mentees som bl.a. angst, traumer, social kontrol og fortsat vold i hjemmet. Flere mentorer har desuden været involveret i underretninger til myndigheder, deltaget i møder med sagsbehandlere og generelt bistået de unge i komplekse sagsforløb.

“Det, der har overrasket mig allermost, er, at det er gået hen og blevet meget sådan socialfagligt arbejde. Jeg føler ikke, at vi har haft så meget tid til at lave sjove aktiviteter, fordi så har vi fx lige pludselig brugt 4 timer til et sagsbehandlingsmøde” (mentor)

De unges komplekse problemstillinger har fyldt mere mentalt hos mentorerne, end de havde forventet. De bruger meget tid på at reflektere over, om de gør det godt nok, om de er tilstrækkeligt tilgængelige for mentees, og hvordan de bedst sætter grænser. Fx når mentees mødre også efterspørger deres hjælp.

“Vi har jo også at gøre med en kriseramte mor. Krisen er jo ikke færdig, fordi de er flyttet fra krisecenteret, og hun har jo også brug for noget hjælp. Og så bliver vores tid også lige brugt på at være støtteperson for mor” (mentor)

Derudover bruger de energi på at huske og følge op på vigtige begivenheder i de unges liv, såsom fødselsdage og eksamener. Dette gør det vanskeligt at afgrænse den konkrete tid med mentees og opmærksomheden mellem møderne, hvilket kan give følelsen af konstant at være på arbejde.

”Det kom bag på mig, hvor svært det er at skelne mellem at være på arbejde og ikke at være på arbejde. Mine mentees situationer er kommet bag på mig. Hvor ensomme de er. Hvor lidt systemet har grebet dem. Og det pålægger en selv en følelse af endnu mere ansvar eller sådan urgency” (mentor)

Mentorerne kan også opleve udfordringer med at afgrænse deres rolle og vurdere, hvornår en anden faglighed bør tage over.

Ovenstående usikkerheder omkring, hvordan mentorerne bedst hjælper deres mentees, gør løbende sparring og møder – både indbyrdes og med projekt- og faglig ledelse – til en uvurderlig støtte. Her kan mentorerne bearbejde og hjælpe hinanden igennem situationer, der føles overvældende eller svære. Som resultat af denne sparring er det bl.a. blevet besluttet, at projektledelsen fremover skulle håndtere kontakten med mødre, så mentorerne kunne fokusere deres indsats på mentees.

NØDVENDIGHEDEN AF KLARE RAMMER

Mentorerne har primært været motiveret af den del af deres arbejde, som har rettet sig direkte mod mentees. Selvom de har haft forståelse for, at der var tale om et udviklingsprojekt, har det overrasket og frustreret nogle, hvor lang tid rekrutteringen af mentees strakte sig over. Det har også overrasket dem, hvor stort deres engagement i denne proces blev forventet at være. Her ville mentorerne ønske, at der havde været en klar og struktureret plan for rekrutteringsprocessen fra start, så de havde vidst, at dette ville være en væsentlig del af deres arbejde som mentorer.

”Især for to af os har det været rigtig svært og hårdt, fordi det er ikke det, som vi har erfaring med, og måske heller ikke var det, vi allerhelst ville” (mentor)

I tråd med ovenstående vurderer mentorerne, at det ville have været en fordel, hvis de fra start var blevet præsenteret for en klar struktur for teammøder, sparring og supervision, og at det i denne forbindelse var blevet gjort klart, hvad der blev forventet af dem som mentorer i denne henseende.

KRISECENTRENE PERSPEKTIVER

STORT BEHOV FOR EFTERVÆRNSINDSATS

OPBAKNING TIL INDSATSEN

Efterværnsindsatsen har mødt stor interesse og opbakning fra de krisecentre, der er involveret i projektet.

"Jamen, jeg har jo hænderne oppe over hovedet. Jeg synes, at de idéer og tanker, der er inde i BRYD TAVSHEDEN er virkelig, virkelig fine. Når jeg kigger på de unge, vi har oppe hos os, så er det lige præcis sådan noget, de har brug for. De er SÅ alene" (krisecenter)

Krisecentrene peger på, at der mangler efterværnstilbud, og at især børn og unge har brug for at modtage støtte i overgangen fra krisecenteropholdet. Mødrene er ofte stadig i krise og står overfor udfordringer med at etablere sig på ny, hvilket kan betyde, at børnenes behov for støtte overses. Desuden beskriver krisecentrene, at børnene og de unge under opholdet ofte har levet i tæt symbiose med deres mor. En mentor kan derfor være en vigtig støtte i at hjælpe dem med at udvikle deres egen identitet og skabe oplevelser og netværk uden for morens verden.

"Vi synes næsten altid, at det er en god løsning med mentor med mindre situationen er meget kaotisk" (krisecenter)

SAMARBEJDET MED BRYD TAVSHEDEN

De samarbejdende krisecentre har været meget tilfredse med samarbejdet med BRYD TAVSHEDEN. De har oplevet at få grundig information ved opstarten og har haft en god kommunikation gennem hele processen med at matche en ung med en mentor.

"Projektlederen har været så god til at følge op og spørge mig, om jeg havde nogle spørgsmål. Hun har virkelig været på sådan en rigtig, rigtig fin måde, så der er ikke noget, vi har savnet i forhold til samarbejdet" (krisecenter)

Krisecentrene har haft ansvar for at præsentere mentorordningen for de unge, forberede dem på det første møde og facilitere den første kontakt. I nogle tilfælde har en medarbejder deltaget i det første møde mellem mentor og mentee, hvilket har givet en tryk overgang, så de unge ikke bare blev 'kastet i armene på en fremmed'. Opgaverne er blevet oplevet som passende og overskuelige, især fordi krisecentrene på denne måde oplever at bidrage til at sikre en fortsat støtte til de unge, som snart skal forlade krisecenteret.

"Dejligt at kunne sende dem trygge ud af døren" (krisecenter)

VIGTIGHEDEN AF AT LYKKES

Krisecentrene værdsætter, at mentorerne kobles på de unge allerede under krisecenteropholdet, da de ellers ikke har andre tilbud at give dem ved fraflytningen.

”Vi har ikke rigtig noget, vi kan give dem. Vi kan fortælle dem om biblioteket og Headspace og give dem nummeret til Børnetelefonen. Men det er så også, hvad vi har af ting at kaste efter dem, når de flytter herfra” (krisecenter)

Krisecentrene oplever, at denne tilgang skaber en blid overgang for de unge, og de vurderer, at de unge lettere takker ja til en mentor, når ordningen præsenteres af en medarbejder, de har tillid til. Da de unge ofte er tilbageholdende med at lukke nye mennesker ind i deres liv, spiller krisecentrene derfor en vigtig rolle som gatekeepere for indsatsen.

På grund af de unges sårbarhed og tidligere svigt fra omsorgspersoner, understreger krisecentrene vigtigheden af en grundig screening af mentorerne samt behovet for, at de er klædt på til at varetage opgaven og herunder kan håndtere følgerne af at være vokset op med vold. Da de unge har oplevet

svigt og ustabilitet i deres liv, er det desuden afgørende, at mentorerne er stabile og pålidelige for at kunne opbygge tillid og skabe en meningsfuld relation til de unge.

De to interviewede krisecentre har haft forskellige erfaringer med efterværnsindsatsen, uden at dette dog påvirker deres støtte til initiativet. De forskellige oplevelser skyldes primært ustabilitet hos den ene mentor, der valgte at stoppe grundet manglende tid til at varetage rollen. Dette forløb krævede ekstra opfølgning, men endte positivt, da mentee nåede at få en god oplevelse med sin nye mentor inden projektets afslutning. Det andet krisecenter oplevede indsatsen som en stor succes.

”Altså, jeg er jo lykkelig, fordi det bare har fungeret. Jeg er enormt glad for at vide, at nogle har holdt hånden under mine unge, og det er egentlig det, jeg har brug for at vide” (krisecenter)

For begge krisecentre har efterværnsindsatsen udfyldt et vigtigt tomrum. Derfor har de også et stort ønske om, at indsatsen kan fortsætte og hjælpe endnu flere i overgangen til et nyt liv uden for krisecenteret.

OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

GEOGRAFI

Indsatsen har været forankret hos BRYD TAVSHEDEN i København, mens mentees kommer fra krisecentre over hele Sjælland. Den geografiske afstand mellem mentorer og mentees vurderes som uhensigtsmæssig, da der bruges meget tid og økonomi på transport. Den lange rejsetid gør det vanskeligt at planlægge møder, når der skal afsættes en hel dag af til formålet. Samtidig begrænses mulighederne for spontane aktiviteter og for at være til stede akut, hvis behovet opstår.

BÆREDYGTIGHED

Projektet havde som mål, at koble tre mentorer med 20 mentees. Ved projektets afslutning står det klart, at denne målsætning ikke var realistisk, selv hvis det var lykkedes at rekruttere 20 mentees. En mentor med tre sideløbende mentees vurderede, at hendes kapacitet var fuldt udnyttet. Dette skyldtes både den lange rejsetid og den mentale belastning, som forløbene medførte, men også et ønske om at kunne være ordentligt til stede i relationen til hver enkelt mentee.

IMPLEMENTERINGSPERIODE

Implementeringsperioden for efterværnsindsatsen har været for kort til at opnå de ønskede resultater. Det tager tid at skabe kendskab og tryghed omkring indsatsen på krisecentrene, især når der endnu ikke foreligger erfaringer at dele. Samtidig er det afgørende, at forløbene har en vis varighed for at kunne gøre en reel forskel for de unge. Der skal være tid til at opbygge tillid mellem mentor og mentee, da denne relation er bestemmende for, at indsatsen får en varig og positiv virkning.

MÅLGRUPPEN

Selvom alle mentees har haft ophold på krisecentre, har målgruppen været præget af stor variation, hvilket har gjort nogle forløb væsentligt mere udfordrende end andre. Det er derfor vigtigt, at mentorerne er godt forberedte på de følelser af frustration og magtesløshed, der kan opstå, når de står overfor eksterne faktorer, som de ikke har mulighed for at ændre. Det kan samtidig overvejes, om nogle forløb er for tunge, eller om der i stedet bør arbejdes for en tydeligere afgrænsning af mentorernes rolle i disse tilfælde.

5

POPULATION

Andelen af unge i målgruppen har været mindre end forventet, og da ikke alle i målgruppen ønsker en mentor, kan den potentielle menteegruppe blive så lille, at det udfordrer mentorernes motivationen og herved kontinuiteten i indsatsen. Det kan derfor overvejes, om målgruppen for efterværnsindsatsen kan udvides, fx ved at inkludere unge, som tidligere har boet på krisecenter, eller unge, der ikke selv bor på krisecenter, men har samvær med deres mor mens hun opholder sig dér.

6

LØNNET ELLER FRIVILLIGT?

En lønnet mentorrolle udgør et attraktivt studiejob, da det er både meningsfuldt og fleksibelt. Samtidig formodes lønnen at bidrage til at fastholde mentorerne over længere tid. En lønnet ordning er dog dyr at drifte og kræver, at nogen er villige til at finansiere indsatsen. For at fremme indsatsens bæredygtighed kan det derfor overvejes at afprøve en model med frivillige mentorer, eventuelt gennem partnerskaber med større NGO'er, der allerede har et frivillignetværk og opererer på voldsområdet.

7

UNDERSTØTTELSE

Projektet har tydeligt vist, at mentorerne har et stort behov for understøttelse. De forskellige typer forløb gør det umuligt at forberede mentorerne på alle situationer, hvilket understreger vigtigheden af den løbende sparring og supervision. Ung-til-ynge tilgangen vurderes som et centralt virkemiddel i indsatsen, men da mentorerne selv er unge, er det vigtigt at de har et sikkerhedsnet for at kunne navigere trygt og kompetent i forløbene.